

TÜRK KEKİĞİ DÜNYA MARKASI İZMİR KEKİĞİ DÜNYADA PAZAR LİDERİ

Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsünün “İzmir Kekikği”nde yürüttüğü kültüre alma ve ıslah çalışmaları sonucunda geliştirilen verimli ve kaliteli çeşit sayesinde kekikte tarla tarımına geçilmiş ve bugün Türkiye dünyanın en büyük ve en kaliteli kekik üreticisi ve ihracatçısı ülkesi haline gelmiştir.

Aynı çiçekli bitki ailesi içinde olmalarına karşın farklı cinslere dahil bitki türleri, ülkemizde kısaca “kekik” dediğimiz otsu bitkileri oluşturur. Ülkemizde ticareti yapılan ve yaygın olarak kullanılan, hepsi Ballıbabagiller (Lamiaceae) familyasına bağlı kekik türlerinin dahil olduğu cinsler *Origanum*, *Thymbra*, *Coridothymus*, *Satureja* ve *Thymus*'tur. Baharat olarak ihracatı en çok yapılan ve uçucu yağ üretiminde kullanılan tür *Origanum onites* (bilyalı kekik, İzmir kekikği)'dir. Ülkemiz florasındaki en zengin türler arasında yer alan bu bitkiler, uzun yıllar boyunca doğadan toplanarak iç tüketimde kullanılmış ve ihraç edilmiştir. Bu durum zengin bitkisel gen kaynaklarımız olan bu bitkilerin doğadaki varlığını tehdit eder boyuta

ulaşmış ve aynı zamanda elde edilen ürün mevcut ihtiyaca cevap veremez duruma gelmiştir.

Enstitü liderliğinde başlatılan kapsamlı proje ile Ege Bölgesi doğal bitki örtüsünde yer alan "İzmir Kekigi" populasyonları toplanarak, verim ve kalite özelliklerine göre seleksiyona dayalı ıslah çalışması yürütülmüştür. Bu çalışma sonucunda uçucu yağ ve baharat verimi yüksek "İzmir Kekigi" çeşit adayı geliştirilmiştir. Çalışma süresince bölgedeki üreticiler kekik tarımı konusunda bilgilendirilmiş ve özellikle marjinal tarım alanlarının değerlendirilmesi konusunda kekik tarımının önemi vurgulanmıştır. Bu çaba sonucunda özellikle Denizli civarında yoğun olmak üzere kekik tarımı başlatılmış ve zamanla İzmir, Manisa, Aydın, Balıkesir, Isparta, Burdur ve Kütahya illerinde kekik tarımı yaygınlaşmıştır.

Kekikte tarla tarımına geçilmesi sonucunda son 15 yılda ülkemiz kekik üretimi ve ihracatı önemli bir ivme kazanmıştır. Günümüzde Türkiye'de yaklaşık 90 bin da alanda kekik tarımı yapılmaktadır. Bu alandan yılda yaklaşık 15.000 ton baharat kekik üretimi elde edilmekte ve neredeyse tamamı ihraç edilmektedir. 2002-2014 döneminde, kekik ihracatı 8 bin tondan 15 bin tona ve 13 milyon dolardan, 60 milyon dolara çıkmıştır. Ülkemizin yıllık tıbbi ve aromatik bitkiler ihracatının 310 milyon lira olduğu düşünülürse, kekik tek başına bu ihracat gelirinin 1/3'ünü karşılamaktadır. Bu ihracat sayesinde Türkiye, dünya kekik piyasasının % 70'ine tek başına hitap etmektedir. Ülkemiz kekik yağı konusunda da son yıllarda önemli ivme

kaydetmiş ve 2002-2014 döneminde, kekik yağı ihracatımız 5 tondan 25 tona, ihracat gelirimiz 500 bin dolardan 3 milyon dolara yükselmiştir. Bu durumda kuşkusuz kekikte tarla tarımına geçilmesine bağlı olarak standart ve kaliteli üretimin büyük payı vardır.

Kekik ülkemizin vazgeçilmez bir ürünüdür. Baharat olarak kullanımının yanında kekik yağı, kekik çayı ve kekik suyu da son yıllarda tüketimleri artan ürünlerdir. Kekik ürünleri gıda ve ilaç sanayinde, organik tarımda ve hayvancılıkta giderek artan kullanım alanları ve kullanım miktarları nedeniyle her geçen gün pazar olanakları artan ürünlerdir. Dünya pazarındaki liderliğimizi devam ettirebilmemiz için, Türkiye kekik konusunda yakaladığı bu başarıyı devam ettirmeli ve kekik üretimini artırmalıdır.

Enstitü kekik konusunda yaptığı çalışmalar ile ülkemizde kekik tarımının başlamasına öncülük etmiştir. Kekik konusunda uygulamalı eğitimler verilerek ve üretim alanları sürekli kontrol edilerek üreticinin kekik tarımı, hasat ve hasat sonrası işlemler konusundaki teknik bilgi açığı giderilmekte, ayrıca üreticilerin tohumluk ihtiyacını karşılamak için her sene kekik tohumu üretimi yapılmaktadır.

Ülkemizin zengin florasının ve engin biyoçeşitliliğinin yalnızca bir örneğini oluşturan kekigin daha pek çok yararlı özelliği, önümüzdeki yıllarda ortaya çıkacaktır. Bu nedenle Türkiye, elinde bulunan kaynağı iyi değerlendirmeli ve kekik üretimini artırırken kaliteyi de yükselterek bu durumu fırsata dönüştürmelidir.

Dr. Ünal KARİK

Ege Tarımsal Arş. Ens. Md. - Menemen/İZMİR

<http://arastirma.tarim.gov.tr/etae>

0232. 846 13 31